

## Hankkijan Vaasan konttorin historiikki, -65

Kirjoittanut vuonna 1965

Bertil Björklöv, Poikkikuja 6 B 7, 65100 Vaasa

Hankkijan Vaasan konttori saa kiittää olemassaoloaan kahdestakin tapahtumasta, ensiksikin siitä, että Vaasa yleensä perustettiin ja toiseksi siitä, että kaupunki paloi. Ellei Vaasa olisi palanut, ei Hankkija nähtävästi sijaitsisi Vaasassa, vaan olisi sen toimipaikka Vanhassa-Vaasassa.

Myyntiä Pohjanmaalle oli ennen konttorin perustamista hoidettu pääkonttorista etupäässä kirjeenvaihdon avulla. Vuonna 1915 koontui Seinäjoelle jäsenkokous harkitsemaan konttorin perustamista Pohjanmaalle. Asia saatiinkin toimeksi ja ensimmäinen H:jan konttori perustettiin vielä samana vuonna Seinäjoelle. Asian joh-tohenkilöt näkivät jo ehkä tuohon aikaan Seinäjoen mahdollisuudet maakunnan keskuksena. Kuitenkin jostakin syystä, jota asiakirjat eivät lähemmin kerro, siirrettiin konttori seuraavana vuonna Vaasaan. Tällainen muutto keskukselta laitaan on hiukan ihmeellinen, mutta onhan niin, että pääkaupungitkin sijaitsevat yleensä laidassa ja meren äärellä. Liekö viimeksi mainittu ollut osasyylinen tähän tapaukseen. Kuitenkin on historioitsijalla syytä olettaa, että muuton todellinen syy oli siinä, että Vaasassa vaikutti jo siihen aikaan ravintoloitsija nimeltä Ernst, jonka maine oli ver-raten laajalle levinnyt ja kun on tunnettua että hra Hankkija on hiukan väkeviin menevä mies, niin muuton syyn ymmärtää. Nythän tämä harha-askel on vähitellen korjaantumassa ja konttori siirtymässä takaisin alkuperäiseen paikkaansa Seinäjoelle.

Vaasan konttorin toimialue oli aluksi melko laaja käsittäen Etelä- ja Keski-Pohjanmaan. Vuonna 1927 liitettiin siihen vielä Kalajokilaakso. Saman vuonna perustettiin Kokkolaan toimisto, joka oli Vaasan konttorin alainen. Vaasan konttorin alueella oli aluksi jäseninä 9 osuuskauppaa, meijereitä, osuuskassoja, maamiesseuroja ja yksityisiä viljelijöitä.

Alusta pitäen tartutaankin heti asiaan kovin ottein. V. 1917 esitettiin Vaasan piirineuvostossa, että H:jan on perustettava oma lannoitteita valmistava tehdas, sillä lannoiteasiassa ollaan holhouksen alaisia. Alustaja oli V. Suuronen, joka myöhemmin tulikin Valtion Rikkihappo- ja Superfosfaattitehtaan yhdeksi napamieheksi.

Samana vuonna esitettiin myös osuuskaupoille vetoamus konekaupan järjestämiseksi osuuskuntien haltuun, sillä kaikenlaisten kone-  
liikkeiden monilukuiset asiamiehet täyttävät majatalot ja rauta-  
tievaunut. Seuraavana vuonna esitti koneosasto vielä närkästyneen  
vetoamuksen, ilmoittaen, että toisten liikkeitten agentit ovat ko-  
vin kärkkäitä tyrkyttämään koneita ja tarvikkeita, kun sen sijaan  
osuuskuntien asiamiehet vain odottavat, että tavaraa tultaisiin  
heiltä kysymään. Esitettiin, että myös osuuskuntien on tavaraa  
tarjottava.

V. 1917 keskusteltiin myös siemenviljan viljely- ja kauppakysymyk-  
sistä ja pidettiin tärkeänä saada siemenviljan käsittely- ja säi-  
lytyslaitos. Tätä puuhattiin Tampereelle, jonne se valmistui v.  
1920. Jo tällöin kai pantiin itämään siemen saada vastaava laitos  
Seinäjoelle.

Vaasassa sijaitsi H:jan konttori aluksi torin alalaidassa siinä,  
missä nykyään on Vicander&Larsonin mattoliike. Tässä paikassa  
konttori oli 10 vuotta eli vuoteen 1926. Konttorin henkilövahvuus  
oli siihen aikaan johtaja + teknikko joka hoiti mylly- ja meijeri-  
puolen, ja 5 myyntimiestä. Naispuolista henkilökuntaa oli 7 hen-  
keä. Nämä ovat melko suuria lukuja, joka johtuvat siitä, Vaasan  
piiri oli paljon suurempi kuin nykyään. Kun Kokkolan toimisto pe-  
rustettiin v. 1927, väheni Vaasan konttorin henkilökunta niin, et-  
tä sen muodosti johtaja, teknikko ja 3 myyntimiestä., sekä 5 nais-  
puolista konttorihenkilöä. Kaksi myyntimiestä oli suomalaisella  
puolella ja yksi hoiti ruotsalaisen puolen. Mitään osastojakoa ei  
ollut vaan joka mies myi kaikkien osastojen tavaraa. Naispuolisia  
olivat kassaneiti, laskuttaja jätavarakortiston hoitaja. Lisäksi  
oli tyttö, joka postitti ja hoiti arkiston. Tämä miesvahvuus oli  
talossa vuosikymmenet.

Vuonna 1927 siirrettiin Vaasan konttori Vaasanpuistikolle, sille  
paikalle, jossa nykyään on Sokoksen kenkäosasto. Oliko syys vai  
seuraus, vai sattuma, että samassa talossa avattiin pari vuotta  
myöhemmin kieltoain kumouduttua ensimmäinen Alkon myymälä Vaasas-  
sa.

Johtajia on Vaasan konttorin olemassaoloaikana ollut useita. Aluk-  
si oli nimeltään Cleve, joka oli tässä tehtävässä 10 vuotta. Vuon-  
na 1926 tuli Virolainen, joka oli tehtävässään vain vuoden. Täl-  
löin tuli myös K. Mäkinen taloon. Seuraavana tuli johtajaksi Aar-  
nio. joka oli täällä 7 vuotta ja josta tuli sen jälkeen Turun  
konttorin johtaja ja siirtyi eläkkeelle viime vuonna. Hän oli toi-  
men miehiä, kotoisin Ylistarosta, joten voidaan sanoa, että ylis-

tarolaisilla alkaa olla perinteitä Vaasan konttorin johtajan pal-  
lilla. Johtaja Aarnion aikana valmistui Klemettilän nykyinen va-  
ratorakennus, puinen osa. Aikaisemmin oli H:jan varastot sijain-  
neet erillään, yksi oli m.m. tämän talon, jossa nyt istumme, pi-  
hanpuolella. Uusi varasto avasi uusia mahdollisuuksia liikkeen  
toiminnalle.

Johtaja Aarnion jälkeen tuli konttorin johtajaksi V. Korhonen,  
vuodesta -34. Hänen toimessaoloaikanaan voidaan sanoa, että H:jan  
kehitys ei kulkenut eteenpäin niin hyvin, kun se ehkä olisi voinut  
kulkea. Tämä johtui jonkin verran johtaja Korhosen henkilökohtai-  
sista ominaisuuksista, hän oli nimittäin äärimmäisen säästäväinen,  
jonka oli kehittänyt tieteenksi. Mutta johtui H:jan toiminnan kehi-  
tyksen hidastuminen myös siitä, että samaan aikaan pääjohtajan  
paikalla oli mies, joka oli pannut päämääräkseen saada Hankkija  
velattomaksi ja joka politiikka tietenkkin heijastui myös sivukont-  
toreihin.

Johtaja Korhosen säästämistapoja oli m.m. se, että hän käänsi kir-  
jekuoria. Hän käänsi H:jalle tulleitten kirjeitten kuoret ja lä-  
hetti niillä uudelleen postia. myös kynistä joita hän jakoi, teki  
hän merkinnän vihkoon. Siihen aikaan käytettiin lyijykyniä, kynät  
käytettiin hyvin lyhyiksi, n. vajaan sentin mittaisiksi pätkiksi.  
Että kynä voitiin käyttää näin lyhyeksi, käytettiin apuvartta, jo-  
hon pätkä kiinnitettiin. Näitä pieniä kynänpätkiä hän vielä sääs-  
ti, niitä jäi tänne laatikollinen, kun hän läksi pois.

Talvella hän käytti konttorissa ollessaan puolikenkiä, mutta ko-  
tiin lähtiessään hän vaihtoi jalkaansa puukengät. Sanotaan, että  
hän pimeän aikana käveli ajotiellä, jota ei oltu hiekoitettu, tämä  
sen takia, että puukengät eivät kuluneet. Kun hän lopuksi luopui  
puukengistään, hän myi ne Isonkyrön Osuusmeijerille.

Puhutaan johtaja Korhosesta mitä tahansa, työteliäs hän oli. Hä-  
nellä ei ollut viikonpäivinä mitään yksityiselämää. Hän omisti ai-  
kansa Hankkijalle. Siihen aikaan tehtiin paljon ylitöitä. Johtaja  
Korhonen suorastaan paheksui, ettei joku voinut jäädä ylitöihin,  
hänen mielestään ei muuta saanut olla kuin Hankkija. Ylityöt joh-  
tuivat siitä, että henkilökuntaa oli liian vähän. Laskutus kulki  
yleensä noin 2-3 viikkoa myöhässä.

Posti vietiin yleensä aina viime tingassa postikonttoriin, toisi-  
naan jouduttiin koputtaman lasiin, että posti vielä avaisi luukun,  
kun kello oli jo yli. Tai sitten vietiin posti suoraan iltajunal-  
le, postityttö, jona toimi viime aikoina Ritva Svahn sai mennä vä-

lillä syömään ja tulla sitten takaisin noutamaan postia viedäkseen sen junalle. Johtaja punnitsi kaikki kirjeet ja jos painorajassa oli varaa, täytti hän kuoret mainoslehtisillä kunnes kirja tuli lähelle sallittua painorajaa.

V. 1940 muutettiin toimipaikka Kansallis-Osake-Pankin taloon. Sota-aika kului säännöstelytalouden merkeissä, konttorissa oli vaan johtajan lisäksi 2 myyntimiestä + toimistohenkilökunta. Tällä paikalla toimittiin 10 vuotta kunnes vihdoinkin v. 1951 valmistui nykyinen toimipaikka. Tällöin vaihtui myös johtaja. Uudeksi johtajaksi tuli M. Palo. Samalla lisättiin toimihenkilöiden määrää niin että tuli uusi mies sähkö- ja putkiosastolle ja rehuosastolle. Kun konttori pääsi omaan taloon, vilkastui toiminta ja voidaan sanoa, että tuon tapauksen jälkeen on Hankkijan Vaasan konttorin toiminta kehittynyt suorastaan räjähdysmäisesti.

V. 1950 oli käytössä 1 henkilöauto. Yksi henkilö hoiti koko talon varastokortit. Varaston ajot ajettiin hevosella. Hevonen muuten pääsi eläkkeelle viimein v. 1954 ja hevospäänti autonkoulun. Autokanta on sen jälkeen lisääntynyt huomattavasti, puhelinkeskusta on laajennettu 3 kertaa ja talo on tullut ahtaaksi. V. 1958 vihittiin korjaamo ja konevarasto, joka sekin on jo hiukan vaikeuksissa tilan suhteen. Johtaja Palo oli leppoisa mies. Hänen vaalilauseensa oli "kun yhdessä yritämme". Tämä lause esiintyi aina kun kuukauden myyntitilasto oli kiertämässä, tilaston oheen oli liitetty lappunen, johon oli merkitty seuraavan kuun tavoite ja kehoituslause ja toteamus, että tähän kyllä pääsemme, kun yhdessä yritämme. Tämä lause esiintyi joskus 2 kertaa, mutta on se kerran esiintynyt 3:kin kertaa samassa lapussa.

V. 1960 avattiin Seinäjoen toimisto, jossa toiminta heti alkoi kovalla tohinalla. Nyttemmin on Seinäjoelle valmistumassa viljavarasto siiloineen, joka tulee tehostamaan toimintaa.

Johtaja Salo kuoli v. 1963. hänen seuraajakseen tuli Arvo Vehkaoja, maakunnan miehiä. Hänen johdolla kulkee Hankkijan Vaasan konttori kohti tulevaisuutta, jossa kaiken muun ohella näkyy myös tummia pilviä. Kuitenkin on Hankkija jo piirtänyt vanansa suomalaisen maatalouden historiaan ja näyttänyt oikeutuksensa sen palvelijana, joten uskomme sen tulevaisuuteen.